

1023

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.П.ДРАГОМАНОВА

ЮЙ ФЕЙ

УДК 378.016:378-057.875:37.011:3-051:78(477+510)

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
МУЗИКИ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДАХ КИТАЮ ТА УКРАЇНИ

13.00.02 – теорія та методика музичного навчання

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ – 2014

10188
НБ НПУ ім. М.П.Драгоманова

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова, Міністерство освіти і науки України, м. Київ.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент,
БАЛАДИНСЬКА Ірина Владиславівна,
Житомирський державний університет
імені Івана Франка,
доцент кафедри музики і хореографії з методиками
викладання.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
ОТИЧ Олена Миколаївна,
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих
НАПН України, завідувач відділом педагогічної
естетики та етики;

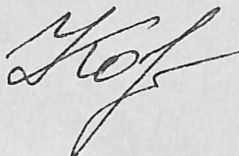
кандидат педагогічних наук, доцент
БОДНАРУК Ірина Миколаївна,
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича,
доцент кафедри музики.

Захист відбудеться «10» квітня 2014 року о 14.00 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.08 у Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова, 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розіслано «7» березня 2014 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

А.В. Козир

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. У новітній період, у зв'язку зі стрімким науково-технічним прогресом, розширенням міжнародного співробітництва, тенденцією взаємопроникнення науки і техніки в гуманітарні дисципліни, епохою інформатизації, обміном східної та західної культур, стають винятково *актуальними* вивчення й осмислення процесів, що відбуваються в системі підготовки кадрів у галузі музично-педагогічної освіти України та Китаю.

Різні аспекти формування і розвитку системи вищої музично-педагогічної освіти в Китаї висвітлюють у своїх працях Ван Юйхе, Гу Ін, Лі Чуцай, Лю Сян-ю, Сю Хайлін, Сунь Цзінань, Сяо Чаожань, Хо Іпін, Чжан Сянь, Чжан Юань, Шу Сіньчен та ін. Теоретичні та методичні проблеми музичної педагогіки розглядають Ван Бін, Ван Яохуа, Вей Лімін, Чжен Цзіньян, Цзінь Нань, Ма Да, У Іфан, У Шуньчжан, Чжу Юнбей, Ши Цзюнь-бо, Шугуан та ін. Культурологічному аспекту освітнього процесу присвятили дослідження Ін Юань, Лі Сюй, Лю Цянцзянь, Сюй Веймін, Цзун Байхуа, Чжан Яньфен та ін. Аналіз зв'язку завдань, що вирішуються вищим навчальним закладом музично-педагогічного спрямування і потреб загальноосвітньої школи проводили Ван Гоан, Вей Хуан, Хоу Зінхонг, Чжен Лі, Цзінь Явень, Лі Дана, Лін Хай, Лі Цзіньюань, Лу Мінде, У Юн-й, Фу Сяоцзін, Хуан Цзінь, Цай Цзюемін, Чжай Хуань, Цао Лі та ін.

У практиці мистецької освіти України проблема удосконалення роботи педагогічних університетів щодо підготовки майбутніх учителів, які б мали високий рівень фахової компетентності, духовної та творчої активності, також посідає першорядне місце. Шляхи реформування й оптимізації сучасної музично-педагогічної освіти визначені у працях С. Горбенка, Н. Гузій, А. Козир, Л. Кондрашової, Л. Масол, О. Олексюк, В. Орлова, О. Отич, Г. Падалки, О. Ростовського, О. Рудницької, О. Щолокової та ін.

Визначення ролі педагогічної практики в системі фахової підготовки вчителя музики знайшло чільне місце в дослідженнях як українських (І. Боднарук, Т. Бодрова, А. Болгарський, І. Зязон, О. Красовська, Л. Хомич та ін.), так і китайських (Нян Сяо Лін, Дінг Фенг, Ду Сінпінг, Бау Тінг, Сю Лі Сян, Чен Венхон, Хо Сяюнг, Лі Хоуінг, Цай Чжисюан, Оу Луша, Лью Лідже та ін.) науковців. У роботах Ван Яхуа, Лі Юєген, Ма Хонуїнь, Нян Сяо Лін, Сяо-Хуан Чжан, Чень Вень, Чжао Даган та ін., розкрито методичні аспекти педагогічної практики, узагальнено досвід її організації у вищих навчальних закладах педагогічного спрямування Китаю.

Розв'язанню проблеми підготовки студентів до педагогічної практики, і, зокрема, формуванню їх готовності до даної форми навчання, слугували праці українських та частково російських науковців, оскільки джерела з даної проблематики в Китаї практично відсутні. Так, готовність до педагогічної діяльності набуває розвитку в роботах К. Дурай-Новакової, Л. Кондрашової,

А. Линенко, В. Моляко, О. Мороза, В. Сластьоніна, П. Харченко та ін.). Концептуальні основи цілісної методичної підготовки опрацьовано в дослідженнях І. Боднарук, Т. Горобець, Л. Матвеевої та ін.

Названі дослідження зробили незаперечний внесок у формування компетентної вищої музично-педагогічної освіти Китаю та України. Разом з тим, коло актуальних питань, пов'язаних з означеним феноменом, далеко не вичерпане. Так, не представлена як ціле музично-педагогічна освіта Китаю, не проаналізовано стан педагогічної практики та основні напрямки її оптимізації; потребують уточнення та конкретизації компоненти готовності майбутніх вчителів музики до педагогічної практики, шляхи її формування тощо. Відсутність узагальнюючих праць з цих питань, особливо в науково-практичній сфері Китаю і визначили тему дисертаційного дослідження *"Методичні засади підготовки майбутніх учителів музики до педагогічної практики у вищих навчальних закладах Китаю та України"*.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження входить до плану науково-дослідної роботи Інституту мистецтв Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова як складова частина загального наукового напрямку «Зміст, форми, методи та засоби фахової підготовки майбутнього вчителя». Тему дисертації затверджено Вченою радою Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова (протокол № 4 від 29 листопада 2012 року). Дослідження також відповідає програмі науково-дослідної роботи Житомирського державного університету імені Івана Франка і є складовою комплексної теми "Формування професійної майстерності вчителів в умовах Європейської інтеграції" (ДР № 0106U005409).

Мета дослідження полягає у розробці, теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці ефективності запропонованих методичних засад підготовки майбутнього вчителя музики до педагогічної практики у вищих навчальних закладах Китаю та України.

Об'єкт дослідження – процес фахової підготовки майбутніх учителів музики у вищих навчальних закладах.

Предмет дослідження – методичні засади підготовки майбутніх учителів музики до педагогічної практики у вищих навчальних закладах Китаю та України.

Відповідно до мети, об'єкта і предмета дослідження були сформульовані такі завдання:

- на основі узагальнення наявної науково-педагогічної літератури та нормативних документів виявити особливості становлення системи музично-педагогічної освіти в Китаї у другій половині ХХ - початку ХХІ ст.;
- проаналізувати роль педагогічної практики у фаховій підготовці вчителя музики в Китаї та Україні;
- розкрити зміст підготовки майбутнього вчителя музики до педагогічної практики;

- визначити критерії, показники та встановити рівні сформованості готовності майбутніх учителів музики до педагогічної практики як головного механізму виявлення якості та результативності процесу підготовки майбутнього вчителя музики до даної форми навчального процесу;
- розробити й теоретично обґрунтувати методичну модель підготовки майбутніх учителів музики до педагогічної практики, експериментально перевірити ефективність та доцільність її реалізації в процесі дослідно-експериментальної роботи.

Теоретико-методологічну основу дослідження становлять філософські положення про зв'язок теорії і практики в процесі діяльності (М. Дученко, О. Яценко, В. Іванов, А. Канарський та ін.); психолого-педагогічні засади організації навчального процесу у вищій школі (А. Алексюк, Я. Боллобаш, С. Гончаренко, О. Коваленко, В. Луговий, О. Пехота, С. Сисоева, М. Фіцула та ін.); педагогічні концепції, що стосуються вищої музично-педагогічної освіти Китаю (Ма Да, Ван Яхуа, Сунь Цзинань, Хо Іпин, Чжан Сянь, Чжан Юань та ін.) та України (В. Черкасов, О. Михайличенко та ін.); дослідження професійної підготовки майбутніх учителів у галузі загальної педагогіки (О. Абдулліна, В. Беспалько, Н. Кузьміна, В. Сластьонін та ін.); цілісної фахової підготовки студентів (Л. Масол, Г. Падалка, О. Ростовський, О. Рудницька, О. Щолокова та ін.); праці, присвячені вирішенню проблеми підготовки майбутніх учителів музики до педагогічної практики (Л. Арчакникова, І. Боднарук, Т. Бодрова, А. Болгарський, Л. Матвеева та ін.); організації педагогічної практики (С. Білоконний, І. Боднарук, О. Гомошук, В. Журавльов, Л. Корнева, Р. Куліш, Л. Машкіна, У. Новацька та ін.).

Для розв'язання поставлених завдань наукового дослідження та досягнення його мети застосовувався комплекс загальнонаукових і спеціальних методів: теоретичного, емпіричного та статистичного рівнів. До *першої групи* належали методи теоретичного аналізу педагогічної, методичної літератури, навчальної та інструктивно-методичної документації; порівняння та узагальнення отриманої інформації; вивчення педагогічного досвіду в галузі вищої музично-педагогічної освіти, які застосовувались для визначення концептуальних положень дослідження, здійснення аналізу стану проблеми. За допомогою цих методів було конкретизовано зміст підготовки студентів до педагогічної практики; розкрито структуру готовності майбутнього вчителя музики до педагогічної практики, визначено критерії та показники рівнів сформованості досліджуваного феномена; обґрунтовано методичну модель підготовки студентів до педагогічної практики.

Другу групу склали методи бесіди, анкетування, спостереження, опитування, експертних оцінок, самооцінювання; педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний та контрольний). Ці методи дали можливість діагностувати рівні сформованості готовності майбутніх учителів музики до педагогічної практики, експериментально перевірити ефективність запропонованої методичної моделі, забезпечити достовірність результатів проведеної дослідно-експериментальної роботи.

До *третьої групи* увійшли статистичні та графічні методи обробки експериментальних даних (кількісна обробка результатів дослідження, відображення їх у формі таблиць і рисунків) – з метою фіксації результатів вимірювань ефективності розробленої методики.

Організація дослідження. Дослідження проводилось упродовж 3-х етапів.

На *першому етапі* (2008-2009 рр.) було здійснено аналіз наукової літератури з досліджуваної проблеми, визначено методологічні та теоретичні основи дослідження, його об'єкт, предмет, мету й основні завдання дослідницької роботи.

На *другому етапі* (2009-2011 рр.) визначено критерії та показники готовності майбутніх учителів музики до педагогічної практики, апробовано методику діагностики рівнів її сформованості, розроблено методику формувальної дослідно-експериментальної роботи.

На *третьому етапі* (2011-2013 рр.) впроваджено та експериментально перевірено методичну модель підготовки майбутнього вчителя музики до педагогічної практики в Україні та Китаї, проведено формувальний експеримент, проаналізовано одержані результати, сформульовано висновки наукової роботи й оформлено текст дисертації.

Наукова новизна дослідження. *Уперше* визначено тенденції та характерні особливості підготовки майбутнього вчителя до педагогічної практики в системі музично-педагогічної освіти в Китаї; розроблено теоретичну модель, спрямовану на підвищення ефективності підготовки студентів до педагогічної практики та на її основі запропоновано і впроваджено відповідну методику; розроблено систему критеріїв та показників сформованості готовності студентів до педагогічної практики як головного механізму виявлення якості та результативності процесу підготовки майбутнього вчителя музики до педагогічної практики.

Уточнено зміст підготовки майбутніх учителів музики у вищих навчальних закладах до педагогічної практики.

Конкретизовано зміст і структуру готовності майбутнього вчителя музики до педагогічної практики.

Удосконалено методи і прийоми формування готовності студентів до педагогічної практики в процесі фахової підготовки.

Подальшого розвитку набули положення щодо вдосконалення музично-педагогічної підготовки студентів у вищих навчальних закладах України та Китаю.

Теоретичне значення дослідження полягає в тому, що: на основі аналізу спеціальних джерел представлена специфіка вищої музично-педагогічної освіти Китаю; узагальнені досягнення і розкриті протиріччя освітньої музично-педагогічної системи на етапі її реформування; виявлено фактори впливу на процес організації педагогічної практики у вишах Китаю; визначено шляхи необхідних перетворень щодо оптимізації механізмів підготовки студентів до майбутньої професійної діяльності.

Матеріали дисертації можуть слугувати теоретичною основою для подальшої розробки проблем підготовки майбутніх учителів музики в Україні та Китаї, визначають напрямки пошуку нових змістових акцентів та теоретико-методичних засад педагогічної практики студентів.

Практичне значення дослідження полягає в можливості впровадження у навчальний процес спецкурсу "Основи готовності сучасного вчителя музики до педагогічної практики" та у розробленні відповідних методичних рекомендацій. Результати дисертаційного дослідження можуть бути використані для оновлення змісту лекційних і практичних занять з педагогіки, основ педагогічної майстерності, проектування навчальних програм і нормативних курсів з "Методики музичного виховання", організації різних етапів педагогічної практики. Теоретичні висновки та отримані в ході дослідження результати можуть модифікуватися і використовуватися в педагогічних навчальних закладах для багаторівневої підготовки студентів мистецького напрямку як України, так і Китаю при організації та проведенні педагогічної практики, для збагачення методичної складової викладання фахових дисциплін.

Основні положення дисертації з проблем методичних засад підготовки майбутніх учителів музики до педагогічної практики у вищих навчальних закладах Китаю та України *впроваджено* у навчально-виховний процес Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова (довідка № 07-10 від 25 грудня 2013 року), Житомирського державного університету імені Івана Франка (довідка № 885 від 27 грудня 2012 року), Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (довідка № 40/1 від 11 січня 2013 року).

Апробація та впровадження результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження доповідались на науково-практичних конференціях, зокрема: *міжнародних*: VI Международная научно-практическая конференция "Освоение и внедрение современных образовательных технологий в учебный процесс" (Таганрог, 2013); V Міжнародна науково-практична конференція "Гуманістичні орієнтири мистецької освіти" (Київ, 2013); *всеукраїнських*: IV науково-практична конференція молодих учених "Методологія сучасних досліджень" (Харків, 2008); VII Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція "Україна наукова" (Київ, 2010); VIII Всеукраїнська науково-практична конференція "Інноваційний потенціал української науки – XXI сторіччя" (Запоріжжя, 2010 р.); Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція "Наукові дослідження" (Миколаїв, 2010); II Всеукраїнська науково-практична конференція "Теоретико-методологічні аспекти мистецької освіти: здобутки, проблеми та перспективи" (Умань, 2012); "Формування професійно успішної особистості як ключова домінанта розвитку сучасної університетської освіти" (Миколаїв, 2012); "Естетичне виховання дітей та молоді: теорія, практика та перспективи розвитку" (Житомир, 2012); "Мистецтво у контексті освітньої парадигми: вітчизняний та зарубіжний досвід" (Умань, 2013); "Проблеми і перспективи розвитку мистецької освіти в епоху глобалізації" (Житомир, 2013).

Публікації. Основні теоретичні положення та результати дослідження висвітлено у 10 одноосібних публікаціях автора, 5 з яких у наукових фахових виданнях з педагогіки.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (280 найменувань, з них 6 іноземними мовами, у тому числі 71 китайською мовою). Загальний обсяг дисертації становить 261 сторінку. Основний текст викладений на 183 сторінках. Робота містить 21 таблицю, 5 рисунків, що разом з додатками та літературою становить 78 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі обґрунтовано актуальність і доцільність обраної проблеми, визначено об'єкт, предмет, мету дослідження, сформульовано завдання роботи, розкрито теоретичні, методологічні засади та подано стислу характеристику методів, висвітлено наукову новизну, теоретичне й практичне значення дисертаційної роботи, наведено відомості про апробацію та впровадження основних її результатів.

У першому розділі – *"Теоретичні засади музично-педагогічної освіти в Китаї"* – на основі узагальнення наявної науково-педагогічної літератури та нормативних документів виявлено особливості становлення системи музично-педагогічної освіти в Китаї у другій половині ХХ - початку ХХІ ст.; здійснено аналіз закономірностей зв'язку сучасного розвитку суспільства та стану музично-педагогічної освіти в Китаї; з'ясовано відповідність рівня підготовки майбутнього вчителя музики потребам загальноосвітніх навчальних закладів, виявлено проблемні аспекти; проаналізовано специфіку, комплексну природу фахової діяльності вчителя музики в умовах загальної музичної освіти в Китаї.

У ході вивчення всіх аспектів реформи вищої музично-педагогічної освіти в Китаї, виділено головні напрямки її вдосконалення, що увібрали в себе такі положення: 1) визначення цілі навчальної та практичної підготовки фахівців; перегляд і оновлення навчальних дисципліни (обов'язкових та факультативних); встановлення термінів навчання; порядок прийому до вищих навчальних закладів; 2) створення навчально-методичної літератури та підручників; 3) підвищення професійного рівня викладачів вищів; 4) конкретизація завдань та напрямів наукових досліджень; науково-методична розробка проблем музично-педагогічної освіти.

Дослідження комплексу проблем, пов'язаних із розумінням особливостей музично-педагогічної освітньої системи Китаю дозволило зробити висновки щодо певного її відставання від досягнень у цій галузі високорозвинених країн світу. Однією з головних вимог реформ, що пред'являється до вищої музично-педагогічної освіти в нових умовах – підготовка вчителів музики ХХІ ст. Базову роль у цьому процесі продовжують відігравати форми і методи, що склалися в

музичній освітній системі протягом багатьох століть. Проте, органічне поєднання новачій китайської системи освіти і найбільш цінного з досвіду світової, зокрема української музично-педагогічної думки, є однією з найважливіших засад оптимізації фахової підготовки майбутнього вчителя музики у Китаї.

У другому розділі – *"Педагогічна практика в системі музично-педагогічної освіти Китаю та України"* – представлено теоретичне вивчення ролі педагогічної практики у фаховому становленні вчителя музики, оцінку механізмів організації даної форми навчального процесу у вишах Китаю, висвітлено проблеми, розв'язання яких сприятиме ліквідації диспропорції у теоретичній та практичній підготовці фахівців, уможливить адаптацію і сконцентрованість студентів на майбутній музично-педагогічній діяльності; представлено стан готовності майбутніх учителів музики до педагогічної практики.

У процесі аналізу досліджень (Л. Арчажникова, І. Боднарук, В. Бриліна, Л. Булатова, Ж. Дебела, Т. Єременко, Л. Ісаєва, Є. Карпова, Г. Кожевникова, Л. Матвеева, І. Найдьонов, Е. Печерська, Г. Яковлева та ін.) зроблено висновок, що підготовка майбутнього вчителя музики до педагогічної практики у вищих навчальних закладах є необхідною передумовою ефективної фахової діяльності після закінчення навчання.

Опрацювання теоретичного і практичного доробку сучасної мистецької педагогіки дало змогу окреслити зміст підготовки студентів вищих навчальних закладів до педагогічної практики, а також трактувати досліджуване поняття як *цілісну систему підготовки, що охоплює: професійні та методичні знання і вміння; професійно-педагогічні погляди та переконання; фахову спрямованість; рефлексію своїх досягнень; теоретико-методичне та практичне самовдосконалення.*

Основним показником ефективності процесу підготовки майбутнього вчителя музики до педагогічної практики встановлено категорію "готовність". Опрацювання публікацій з означеної проблеми (І. Болотнікова, А. Линенко, Л. Кондрашова, М. Дяченко, Л. Кандибович, С. Максименко, О. Пелех, К. Дурай-Новакова та ін.) дало змогу визначити готовність студента до педагогічної практики як *складне особистісне утворення, багаторівневий та багатоплановий комплекс якостей майбутніх учителів музики, які дозволяють їм ефективно здійснювати музично-педагогічну діяльність, що базується на цілях, мотивах, програмах, інформаційних умовах дій та сукупності операційно-методичних компонентів діяльності.*

Виходячи з того, що підготовка до педагогічної практики у фаховому становленні майбутнього вчителя музики на сучасному етапі розвитку музично-педагогічної освіти – це єдність і взаємозв'язок педагогічного, організаційно-методичного й художньо-творчого процесів, а також спираючись на змістовий аналіз вищевказаної підготовки студентів, було виокремлено та обґрунтовано взаємопов'язані й взаємозумовлені компоненти готовності майбутніх фахівців до педагогічної практики як одного з провідних показників ефективності означених процесів, а саме: *мотиваційно-особистісний* (передбачає бажання

майбутнього вчителя працювати у сфері музичної освіти, його інтерес до взаємодії з учасниками педагогічного процесу), *компетентісно-технологічний* (містить гуманітарно-соціальні, психолого-педагогічні та методичні знання в їхньому взаємозв'язку та цілісності; психолого-педагогічні й методичні вміння, ступінь використання яких залежить від виду діяльності вчителя в кожній конкретній ситуації) *та рефлексивний* (об'єднує в собі творче самовираження у музично-педагогічній діяльності; рефлексивне самоусвідомлення, виражене через складання власної програми фахового саморозвитку на будь-якому етапі музично-педагогічної діяльності; систематичний самоаналіз, самооцінку та самоконтроль власної музично-педагогічної діяльності).

У процесі констатувального етапу експерименту вивчалися особливості професійної мотивації, інтересів і схильностей майбутнього вчителя музики, проводилися зрізи знань, умінь та навичок студентів, досліджувалася самооцінка власної музично-педагогічної діяльності, висвітлювалися хід і результати дослідження. Одночасно вивчалася можливість введення нових методичних підходів, визначався обсяг знань і умінь для ефективної підготовки майбутнього вчителя музики до педагогічної практики.

З метою виявлення рівнів сформованості готовності студентів до педагогічної практики було розроблено систему критеріїв, які відображають основні компоненти зазначеного феномену.

Мотиваційний критерій характеризує ступінь сформованості інтересу студентів до музично-педагогічної діяльності. Показники: сформованість позитивного ставлення до музично-педагогічної діяльності та зацікавленість у її здійсненні; мотиваційна спрямованість на позитивні результати педагогічної практики, бажання працювати вчителем музики.

Операційно-технологічний критерій виражає міру оволодіння студентами операціями і прийомами музично-педагогічної діяльності. Показники: сформованість системи психолого-педагогічних, музикознавчих, методичних знань; засвоєння традиційних та інноваційних форм, методів і засобів музичного навчання; орієнтація в їхній специфіці; сформованість практичних умінь і навичок, необхідних для організаційно-виховної, навчально-виховної, музично-творчої, науково-методичної діяльності.

Критерій самоусвідомлення визначає міру самооцінки студентами своєї музично-педагогічної діяльності. Показники: самоаналіз своїх педагогічних і методичних дій; самооцінка власної музично-педагогічної діяльності; самокорекція та самовдосконалення.

Відповідно до визначених критеріїв та їх показників було встановлено ознаки трьох рівнів готовності до педагогічної практики: *високий, середній і низький*.

Високий рівень характеризується такими ознаками: у мотиваційно-особистісній сфері підвищеним інтересом до професії вчителя музики в системі ціннісних орієнтацій (мотиви вибору професії – внутрішні), високою активністю і самостійністю у навчальній діяльності, орієнтацією на творчість (креативність), перевагою пізнавальних мотивів учіння і діяльності; у

компетентісно-технологічній сфері яскраво вираженою потребою реалізувати свої знання, уміння й навички в музично-педагогічній діяльності, виявити комунікативні, організаторські та інші педагогічні здібності, високою активністю в оволодінні професійно важливими знаннями й уміннями, використанням стратегії предмета як способу формування особистості учня; у рефлексивній сфері вільною орієнтацією у власних інтересах, можливостях і здібностях, умінням співвідносити вимоги педагогічної професії зі своїми індивідуальними особливостями, здатністю адекватно оцінювати власний рівень підготовленості до педагогічної практики, навиками аналізувати, оцінювати, корегувати свою діяльність, постійним прагненням до самовдосконалення, самоконтролю, самоорганізації.

Для *середнього рівня* характерними є такі ознаки: у мотиваційно-особистісній сфері мотиви оволодіння професією вчителя музики нестійкі або можуть змінюватися залежно від зовнішніх впливів (мотиви вибору професії – переважно зовнішні), недостатній рівень сформованості позитивних емоцій в процесі навчальної діяльності, недостатньо усвідомлене ставлення до цінностей професії вчителя музики, нечіткі цілі майбутньої професійної діяльності; у компетентісно-технологічній сфері ситуативне виявлення активності в оволодінні професійно важливими знаннями, уміннями й навичками; у рефлексивній сфері достатній рівень орієнтації у своїх інтересах і можливостях, адекватна, але не завжди стійка самооцінка, посереднє володіння способами самодіагностики та саморозвитку, наявність уміння здійснювати загальний аналіз і оцінку власної діяльності, ситуативний характер здатності корекції власної поведінки, недостатня розвиненість прагнення до самовдосконалення.

Студентам із *низьким рівнем* властиві такі ознаки: у мотиваційно-особистісній сфері несформованість професійних намірів, переважання цінностей, що не відображають об'єктивну сутність професії вчителя музики, утилітарної мотивації оволодіння професією (мотиви вибору професії – зовнішні), незадоволеність професійним вибором, невизначеність професійних інтересів; у компетентісно-технологічній сфері пасивність в оволодінні основами музично-педагогічної діяльності, важливими фаховими знаннями й уміннями, повільність в адаптації до нових умов; у рефлексивній сфері відсутність орієнтації у власних інтересах, можливостях і здібностях, навичок та умінь самодіагностики, самоосвіти, самоконтролю і корекції своєї діяльності, бажання критичного аналізу власної діяльності, потреби у самовдосконаленні.

Проведене констатувальне дослідження показало недостатній рівень сформованості готовності майбутніх учителів музики до педагогічної практики. За його результатами було з'ясовано, що дана готовність студентів перебуває, в основному, на середньому (34,86%) і низькому (52,24%) рівнях. Це засвідчило, що даній проблемі не приділялося достатньої уваги.

У **третьому розділі** – "*Методика вдосконалення підготовки майбутніх учителів музики до педагогічної практики*" – теоретично обґрунтовано методичну модель підготовки майбутнього вчителя музики до педагогічної

практики, викладено основний зміст формульованого етапу експерименту, проаналізовано результати експериментальної роботи.

В основу розробленої методичної моделі підготовки майбутнього вчителя музики до педагогічної практики (рис.1), було закладено соціокультурний та компетентнісний (Н. Гуральник, О. Єременко, Л. Масол, Г. Ніколаї, О. Олексюк, Г. Падалка, М. Ткач, О. Щолокова та ін.) підходи. Так, *соціокультурний підхід* розкриває ряд можливостей та засобів формування професійного середовища, де відбувається цілеспрямована організація фахової освіти студентів щодо забезпечення засвоєння ними норм і правил музично-педагогічної діяльності як системи цінностей, ідентифікації особистості фахівця з ідеальним професійним образом в результаті чого музично-педагогічна діяльність набуває ціннісного смислу. *Компетентнісний підхід забезпечує* готовність майбутнього вчителя до самореалізації, самоосвіти й самовдосконалення у сфері музично-педагогічної діяльності, передбачає зміну орієнтації фахової підготовки з переважно пізнавальної площини у діяльнісно-творчу (суб'єкт-суб'єкту).

У контексті визначених підходів обґрунтовано *принципи* (за Т. Бодровою та А. Болгарським), єдність яких забезпечила ефективність методичної моделі, сприяла підвищенню якості підготовки студентів до педагогічної практики та реалізації ідей соціокультурного та компетентнісного підходів. Такими принципами є: *принцип усвідомленої перспективи*, що визначає ставлення студентів до прийняття й усвідомлення комплексної мети оволодіння досвідом вирішення професійних завдань як особистісно значущої, встановлює поетапну програму дій із зазначенням очікуваного результату; *послідовність і наступність навчально-професійної діяльності*, що передбачає вибудовування педагогічної практики як одного з блоків єдиної системи практичної підготовки студентів протягом усього періоду їх фахового становлення у вищому навчальному закладі; *взаємозв'язок теорії та практики, опори на досвід*, який реалізує ідею використання наявного досвіду майбутніх учителів музики у якості одного з джерел навчання, а також визначає взаємозв'язок пізнавальних процесів і логіки становлення особистості професіонала в структурі конкретної діяльності; *єдність психолого-педагогічної, методичної та спеціальної музичної підготовки*, що засвідчується навчальними планами музично-педагогічної освіти та їх реалізацією у контексті загальної професійної спрямованості на формування фахових знань та вмінь, необхідних для виконання функцій вчителя; *активізація музично-творчого потенціалу особистості*, яка знаходить утілення у діяльності пошуково-перетворювального характеру і реалізується через створення вільного простору цілей та шляхів їх досягнення, з яких студент обирає те, що найбільше підходить його індивідуальності, потребам, здібностям.

Вищенаведені принципи стали базою для визначення педагогічних умов формування готовності майбутнього вчителя музики до педагогічної практики, а саме:

1) орієнтація процесу навчання на цілеспрямований розвиток мотивації і вольових якостей майбутніх учителів музики у підготовці до педагогічної практики;

2) організація навчання на основі доцільно відібраного теоретико-методичного матеріалу;

3) застосування активних методів і прийомів навчання, що сприяють набуванню досвіду музично-педагогічної діяльності у процесі підготовки студентів до педагогічної практики, створюють умови для активності, ініціативності, самостійності;

4) залучення майбутніх учителів музики до прояву власного творчого потенціалу з метою підвищення рівня їх методичної підготовки.

Логіка побудови методичної моделі потребувала окреслення конкретних *етапів* формування готовності майбутніх учителів музики до педагогічної практики, а саме: *аналітичний, корекційний, систематизаційний*.

Метою *аналітичного* етапу стало з'ясування індивідуально-психологічних особливостей студентів, їх мотивації до музично-педагогічної діяльності, умінь і навичок у конкретній ситуації; усвідомлення ними цілісного розуміння сучасних педагогічних цінностей та їх впливу на зміни у професійній діяльності; зацікавлення майбутніх фахівців процесом формування готовності до педагогічної практики. Основними методами реалізації мети даного етапу було обрано тематичні дискусії, рефлексивні вправи, написання есе.

Корекційний етап спрямовувався на корекцію поведінки студента у процесі його адаптації до системи фахових, у тому числі й методичних вимог у процесі педагогічної практики; відпрацювання, вироблення власного зразка музично-педагогічної діяльності. Для вирішення завдань на цьому етапі було обрано такі методи, як: "мозковий штурм", педагогічні ігрові вправи, розв'язання конкретних ситуацій, варіативні креативні завдання.

Систематизаційний етап передбачав аналіз і оцінку отриманих результатів під час педагогічної практики, осмислення студентами своєї "місії" та цілеспрямованого вдосконалення в обраній професії. Він мав узагальнюючий характер, оскільки встановлював наявність та рівень готовності майбутнього вчителя музики до педагогічної практики, виконуючи діагностичну функцію. Основними методами було обрано такі, що сприяють розвитку у студентів прагнення і потреби усвідомлювати свою професійну сутність у процесі музично-педагогічної діяльності, а саме: рольові ігри, педагогічний тренінг, педагогічна мізансцена.

На всіх етапах передбачалося використання методу мікронавчання як одного з провідних та ефективних у формуванні готовності майбутніх учителів музики до педагогічної практики. Даний метод, по-перше, спрямовувався на набуття студентами досвіду музично-педагогічної діяльності; по-друге, за обмеженого терміну педагогічної практики, який відводиться навчальними планами, уможлиблював виявлення майбутніми вчителями музики здатностей синтезувати знання, продуктивний досвід та інноваційні дії, встановлювати міжособистісні зв'язки, вибирати оптимальний стиль та опановувати засоби вербального і невербального спілкування, навички самоаналізу та самокорекції власної музично-педагогічної діяльності.

Рис. 1. Методична модель підготовки майбутніх учителів музики до педагогічної практики

Якісний та кількісний аналіз отриманих діагностичних даних виступив основою моделювання змістових та процесуальних аспектів формування експерименту, в основу якого був покладений спецкурс "Основи готовності сучасного вчителя музики до педагогічної практики". Метою вивчення спецкурсу визначено узагальнення знань студентів щодо сучасних вимог до професії вчителя музики та його музично-педагогічної діяльності; усвідомлення майбутніми фахівцями теоретичних, методичних і практичних основ музичного навчання школярів, умов організації музично-педагогічної роботи з дітьми; удосконалення здобутих знань, умінь і навичок в процесі їх практичної реалізації.

Узагальнюючи результати формування етапу експерименту, нами відзначено, що впровадження розробленої методичної моделі підготовки майбутнього вчителя музики до педагогічної практики супроводжувалося, в цілому, позитивною динамікою (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка змін у рівнях сформованості готовності майбутніх учителів музики до педагогічної практики (%)

Рівні	Експериментальна група				Контрольна група			
	До початку експерименту		Наприкінці експерименту		До початку експерименту		Наприкінці експерименту	
	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.
Низький	51,85	28	12,97	7	52,73	29	32,72	18
Середній	35,18	19	62,96	34	34,55	19	49,10	27
Високий	12,97	7	24,07	13	12,72	7	18,18	10
Усього	100	54	100	54	100	55	100	55

Зіставивши дані експериментальної і контрольної груп, слід відмітити що, найбільша кількість студентів експериментальної групи відноситься до середнього рівня сформованості готовності до педагогічної практики (62,96 %). Високого рівня досягли 24,07 % студентів експериментальної групи, що виразно переважає показники контрольної групи (5,89 %). Низький рівень зафіксовано у 12,97 % у студентів експериментальної групи, натомість у студентів контрольної групи він сягає 32,72 %.

Обробка експериментальних даних методами математичної статистики підтвердила достовірність отриманих результатів, що доводить дієвість запропонованої методики, здатної забезпечити процес формування означеного феномену.

ВИСНОВКИ

У дисертації представлено теоретичні узагальнення та експериментально доведено ефективність методичної моделі підготовки майбутніх учителів музики

України та Китаю до педагогічної практики, яка посідає ключове місце і є важливою ланкою між оволодінням новітніми методичними технологіями музичного навчання і майбутньою викладацькою роботою. Проаналізовано проблеми практичної підготовки в Китаї та Україні, розглянуто завдання, зміст і функції педагогічної практики студентів. У дослідженні уточнено сутність поняття "готовність до педагогічної практики вчителя музики", конкретизовано структуру досліджуваного поняття. Проведене дослідження дало підстави зробити узагальнюючі висновки відповідно до поставлених і розв'язаних завдань:

1. Узагальнення наявної науково-педагогічної літератури та нормативних документів дозволило виявити особливості становлення системи музично-педагогічної освіти в Китаї у другій половині ХХ - початку ХХІ ст., а саме: а) окреслений період став часом відновлення діяльності навчальних закладів, організації прийому абітурієнтів і розподілу кадрів, налагодження матеріально-технічного забезпечення навчального процесу; б) головними напрямками вдосконалення системи музично-педагогічної освіти Китаю стали: визначення цілей навчальної та практичної підготовки фахівців; перегляд і оновлення навчальних дисципліни (обов'язкових та факультативних); встановлення термінів навчання; порядок прийому до вищих навчальних закладів; створення навчально-методичної літератури та підручників; підвищення професійного рівня викладачів вищих; конкретизація завдань та напрямів наукових досліджень; науково-методична розробка проблем музично-педагогічної освіти; в) розвиток реформи вищої музично-педагогічної освіти в Китаї відбувається за двома напрямками: опанування комп'ютерними технологіями та освоєння матеріалу дисциплін за допомогою комп'ютерних технологій; г) підвищення інтересу до освітніх тенденцій інших країн світу, скерований на використання іноземного досвіду в формуванні системи музично-педагогічної освіти, враховуючи при цьому китайську специфіку.

2. З'ясовано, що одним з основних шляхів оптимізації музично-педагогічної підготовки майбутнього вчителя музики у Китаї є ретельне вивчення досвіду українських педагогів, який сконцентрував у собі як національні традиції, так і європейські ідеї у галузі музично-педагогічної освіти. Аналіз стану педагогічної практики в Китаї засвідчив, що студенти не завжди підготовлені до творчого вирішення естетико-виховних завдань, використання власного художньо-естетичного досвіду в навчально-виховному процесі школи. Це зумовлено тим, що така форма навчання, як педагогічна практика у фаховій підготовці розглядається як другорядна і не усвідомлюється студентами як професійно значуща. Зазначені суперечності загострюються появою нових типів навчальних закладів із підвищеним рівнем гуманітарно-естетичного компонента змісту освіти і виховання. На відміну від китайської системи музично-педагогічної освіти, в українській є ґрунтовні напрацювання у даному напрямку роботи. Організована на засадах науковості, системності та послідовності, підготовка до педагогічної практики у вищих навчальних закладах України, скерована на фаховий розвиток студентів, формування їх готовності до самостійного мислення, методичної самоосвіти, творчості. Таким чином, ретельне вивчення важливих аспектів

оптимізації змісту та організації педагогічної практики студентів в Україні та їх безпосередня екстраполяція у навчальний процес китайських вищих навчальних закладів уможливить розв'язання важливих завдань трансформації державної системи музично-педагогічної освіти Китаю, які відповідають пріоритетним напрямам її реформування.

3. Педагогічна практика є однією зі складових навчально-виховного процесу, яка безпосередньо пов'язана з професійно-практичною підготовкою майбутніх фахівців у музично-педагогічній галузі. Аналіз досліджень учених засвідчує, що підготовка майбутнього вчителя музики до педагогічної практики є необхідною передумовою ефективної фахової діяльності після закінчення навчання. Це дало підстави трактувати підготовку студентів вищих навчальних закладів мистецького профілю до педагогічної практики як цілісну систему, що охоплює: професійні та методичні знання і вміння; професійно-педагогічні погляди та переконання; фахову спрямованість; рефлексію своїх фахових досягнень; теоретико-методичне та практичне самовдосконалення.

Показником ефективності процесу підготовки майбутнього вчителя музики до педагогічної практики розглянуто категорію "готовність", що у дослідженні визначена як складне особистісне утворення, багаторівневий та багатоплановий комплекс якостей студентів, які дозволяють їм продуктивно здійснювати музично-педагогічну діяльність, що базується на цілях, мотивах, програмах, інформаційних умовах дій та сукупності операційно-методичних компонентів діяльності.

4. Відповідно до структури готовності майбутніх фахівців до педагогічної практики, що включає мотиваційно-особистісний компонент, компетентісно-технологічний та рефлексивний, виділено критерії діагностики досліджуваного феномена, а саме: мотиваційний (показники: сформованість у студентів позитивного ставлення до музично-педагогічної діяльності та зацікавленість у її здійсненні; мотиваційна спрямованість на позитивні результати педагогічної практики, бажання працювати вчителем музики), операційно-технологічний (показники: сформованість системи психолого-педагогічних, музикознавчих, методичних знань; засвоєння традиційних та інноваційних форм, методів і засобів музичного виховання; орієнтація в їхній специфіці; сформованість практичних умінь і навичок, необхідних для організаційно-виховної, навчально-виховної, музично-творчої, науково-методичної діяльності) та критерій самоусвідомлення (показники: самоаналіз своїх педагогічних і методичних дій; самооцінка власної музично-педагогічної діяльності; самокорекція та самовдосконалення), на основі яких було проведено констатувальний етап дослідно-експериментальної роботи.

5. Розроблено методичну модель підготовки майбутніх учителів музики до педагогічної практики, в яку закладено принципи (усвідомленої перспективи; послідовності і наступності навчально-професійної діяльності; взаємозв'язку теорії та практики; єдності психолого-педагогічної, методичної та спеціальної музичної підготовки; активізації музично-творчого потенціалу особистості); педагогічні умови (орієнтація процесу навчання на

цілеспрямований розвиток мотивації і вольових якостей майбутніх учителів музики у підготовці до педагогічної практики; організація навчання на основі доцільно відібраного теоретико-методичного матеріалу; застосування активних методів і прийомів навчання, що сприяють набуванню досвіду музично-педагогічної діяльності у процесі підготовки до педагогічної студентів практики, створюють умови для прояву активності, ініціативності, самостійності; залучення майбутніх учителів музики до прояву власного творчого потенціалу з метою підвищення рівня їх методичної підготовки), що реалізовувалися у перебігу аналітичного, корекційного, систематизаційного етапів педагогічної роботи. На кожному з етапів було застосовано активні методи навчання, серед яких провідним визначено метод мікронавчання.

6. Ефективність розробленої методичної моделі підготовки майбутнього вчителя музики до педагогічної практики підтверджена результатами проведення педагогічного експерименту, які показали позитивні тенденції, що свідчить про доцільність запропонованої моделі та дає підставу рекомендувати її для широкого впровадження у практику професійної підготовки студентів.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів розглянутої проблеми. Перспективними ми вважаємо такі напрямки подальшої роботи з досліджуваної проблеми, як: з'ясування психологічних механізмів підготовки майбутніх учителів до педагогічної практики, висвітлення особливостей зарубіжного досвіду підготовки до педагогічної практики в багаторівневій системі професійно-педагогічної освіти. Наукового обґрунтування потребують питання використання методики формування готовності студентів до педагогічної практики в педагогічних коледжах та ін.

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ДИСЕРТАЦІЇ ВІДОБРАЖЕНО У ТАКИХ ПУБЛІКАЦІЯХ АВТОРА:

1. Юй Фей Проблеми організації мистецької освіти в сучасному Китаї / Юй Фей // Проблеми підготовки сучасного вчителя : збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / [ред кол. : Побірченко Н.С. (гол. ред.) та ін.]. – Умань : ПП Жовтий О. О., 2012. – Випуск 6. – Частина 2. – С. 234-240.

2. Юй Фей Стан і проблеми організації педагогічної практики в системі підготовки вчителів музики у вишах Китаю / Юй Фей // Наукові записки. Серія "Психолого-педагогічні науки". (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя) / за заг. ред. проф. Є. І. Коваленко. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2012. – № 2. – С. 226-229.

3. Юй Фей Дослідження оцінки організації педагогічної практики в системі вищої музично-педагогічної освіти в Китаї / Юй Фей // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О.Сухомлинського : збірник наукових праць / за ред. В. Д. Будака, О. М. Пехоти. – Вип. 1.39. – Миколаїв : МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2012. – 450 с. – (Серія "Педагогічні науки"). – С. 379-383.

4. Юй Фей Роль педагогічної практики у фаховій підготовці вчителя музики в Китаї / Юй Фей // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія 17. Теорія і методика мистецької освіти : Збірник наукових праць. – Вип. 14 (19). – К. : НПУ, 2013. – С. 137-141.

5. Юй Фей Проблема готовності майбутнього вчителя музики до державного педагогічного університету / Юй Фей // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки). — Бердянськ : БДПУ, 2012. – № 4. – С. 309-314.

6. Юй Фей Педагогічні засади підготовки майбутнього вчителя музики до педагогічної практики / Юй Фей // Мистецтво у контексті освітньої парадигми: вітчизняний та зарубіжний досвід. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 18-19 січня 2013 року. – Умань : ПП Жовтний О. О., 2013. – С. 182-185.

7. Юй Фей Организация музыкально-педагогической практики в высших учебных заведениях Украины / Юй Фей // Освоение и внедрение современных образовательных технологий в учебный процесс : Сборник научных трудов / Научный ред. д.п.н., проф. С.П. Акутина. – М. : Издательство "Спутник+", 2013. – С. 102-105.

8. Юй Фей К вопросу музыкально-эстетического воспитания в негосударственных учебных заведениях в Китае / Юй Фей // Съезд Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція "Україна наукова", 20-22 грудня 2010 р. – Інститут наукового прогнозування, Кримський інститут економіки та господарського права, ТОВ "Меганом". – Київ, 2010. – Режим доступу: <http://intkonf.org/yuy-fey-k-voprosu-muzyikalno-esteticheskogo-vozpitaniya-v-negosudarstvennyih-uchebnyih-zavedeniyah-v-kitae/>

9. Юй Фей Музыкальное образование в школе Китая второй половины XX века / Юй Фей // Восьма всеукраїнська науково-практична конференція "Інноваційний потенціал української науки - XXI сторіччя". – Запоріжжя, 2010. – Режим доступу: <http://nauka.zinet.info/8/yuyfey.php>

10. Юй Фей Музыкальное образование на Украине (на примере истории развития коллегіумов) / Юй Фей // Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція "Наукові дослідження". – Миколаїв, 2010. – Режим доступу: <http://www.svitnauki.com>

АНОТАЦІЇ

Юй Фей. Методичні засади підготовки майбутніх учителів музики до педагогічної практики у вищих навчальних закладах Китаю та України. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання. – Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова. – Київ, 2014.

Роботу присвячено проблемі підготовки майбутніх учителів музики до педагогічної практики. Здійснено історико-теоретичний аналіз наукової літератури з досліджуваної проблеми, розкрито зміст та структуру готовності майбутнього

вчителя музики до педагогічної практики, виявлено методичні засади її формування, які стосувалися визначення принципів, педагогічних умов та методів роботи.

Науково обґрунтовано критерії та визначено рівні сформованості готовності студентів до педагогічної практики в процесі фахової підготовки з позиції структурних компонентів означеного феномену. Розроблено методичну модель підготовки майбутнього вчителя музики до педагогічної практики, яку було впроваджено у навчальний процес вищих навчальних закладів України та Китаю.

Ключові слова: музично-педагогічна освіта Китаю, педагогічна практика, фахова підготовка, готовність до педагогічної практики, майбутній вчитель музики.

Юй Фей. Методические основы подготовки будущих учителей музыки к педагогической практике в высших учебных заведениях Китая и Украины. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02 – теория и методика музыкального обучения. – Национальный педагогический университет имени М.П. Драгоманова. – Киев, 2014.

Работа посвящена проблеме подготовки будущего учителя музыки к педагогической практике в процессе профессиональной подготовки. Актуальность проблемы обусловлена новыми ценностными ориентациями в системе музыкально-педагогического образования в Китае и Украине, а именно направленностью на совершенствование деятельности высших учебных заведений музыкально-педагогического профиля по подготовке будущих учителей музыки, которые имели бы высокий уровень профессиональной компетентности, духовной и творческой активности.

В исследовании проанализирована имеющаяся научно-педагогическая литература и нормативные документы, что позволило выявить особенности становления системы музыкально-педагогического образования в Китае во второй половине XX - начале XXI в., а именно: 1) означенный период стал временем восстановления деятельности высших учебных заведений, организации приема абитуриентов и распределения кадров, налаживания материально-технического обеспечения учебного процесса; 2) главными направлениями совершенствования системы музыкально-педагогического образования Китая стали: а) определение целей учебной и практической подготовки специалистов; б) пересмотр и обновление учебных дисциплин (обязательных и факультативных), установление сроков обучения, порядок приема в вузы; в) создание учебно-методической литературы и учебников; г) повышение профессионального уровня педагогов вузов; д) конкретизация задач и направлений научных исследований, научно-методическая разработка проблем музыкально-педагогического образования; 3) развитие реформы высшего музыкально-педагогического образования в Китае по двум основным направлениям: овладение компьютерными технологиями и освоение материала дисциплин с помощью компьютерных технологий; 4) повышение интереса научно-педагогической элиты к образовательным тенденциям других стран мира,

использование иностранного опыта в формировании системы музыкально-педагогического образования с учетом китайской специфики.

В работе сущность подготовки будущих учителей музыки к педагогической практике в высших учебных заведениях определяется как целостная система, которая включает: профессиональные и методические знания и умения, профессионально-педагогические взгляды и убеждения; профессиональную направленность; рефлексию своих достижений; теоретико-методическое и практическое самосовершенствование.

В диссертационном исследовании отмечено, что основным показателем эффективности процесса подготовки студентов к педагогической практике есть категория "готовность", которая определяется как сложное личностное образование, многоуровневый и многоплановый комплекс качеств, которые позволяют студентам продуктивно осуществлять музыкально-педагогическую деятельность, и которые проявляются в целях, мотивах, программах, информационных условиях действий и совокупности операционно-методических компонентов деятельности.

Анализ особенностей готовности к педагогической практике будущего учителя музыки обусловил выделение основных его *структурных компонентов*: мотивационно-личностный; компетентно-технологический; рефлексивный.

Для изучения состояния сформированности готовности студентов к педагогической практике была разработана система *критериев* и показателей: мотивационный (показатели: сформированность положительного отношения к музыкально-педагогической деятельности и заинтересованность в ее осуществлении; мотивационная направленность на положительные результаты педагогической практики, желание работать учителем музыки); операционно-технологический (показатели: сформированность системы психолого-педагогических, музыковедческих, методических знаний; усвоение традиционных и инновационных форм, методов и средств музыкального воспитания, ориентация в их специфике; сформированность практических умений и навыков, необходимых для организационно-воспитательной, учебно-воспитательной, музыкально-творческой, научно-методической деятельности); критерий самосознания (показатели: самоанализ своих педагогических и методических действий; самооценка собственной музыкально-педагогической деятельности; самокоррекция и самосовершенствование).

Результаты констатирующего этапа исследования позволили выявить недостаточный уровень сформированности готовности студентов к педагогической практике, а также причины, обуславливающие его. В связи с этим в диссертации представлены методические основы формирования указанного феномена, а именно: *принципы*: осознанной перспективы, последовательности и преемственности учебно-профессиональной деятельности; взаимосвязи теории и практики; единства психолого-педагогической, методической и специальной музыкальной подготовки; активизации музыкально-творческого потенциала личности; *педагогические условия*: ориентация процесса обучения на целенаправленное развитие мотивации и волевых качеств студентов в их подготовке к педагогической практике; организация обучения

на основе целесообразно отобранного теоретико-методического материала; применение активных методов и приемов обучения, способствующих приобретению опыта музыкально-педагогической деятельности в процессе подготовки к педагогической практике, создают условия для проявления активности, инициативности, самостоятельности студентов; привлечение будущих учителей музыки к проявлению своего творческого потенциала с целью повышения уровня их методической подготовки. Одним из ведущих и эффективных методов формирования готовности к педагогической практике был избран метод микрообучения.

Объединив вышеуказанные научные положения, была выстроена методическая модель подготовки будущего учителя музыки к педагогической практике в процессе профессиональной подготовки.

В исследовании экспериментально доказано, что для формирования готовности будущего учителя музыки к педагогической практике необходимы: сочетание традиционных и активных методов обучения, личностно-ориентированная направленность учебного процесса, а также психолого-педагогическая поддержка студентов в процессе обучения. Проверка результативности проведённой экспериментальной работы происходила на основе сравнительного анализа уровней сформированности исследуемого явления в контрольных и экспериментальных группах и подтвердила эффективность предложенной методики.

Ключевые слова: музыкально-педагогическое образование Китая, педагогическая практика, профессиональная подготовка, готовность к педагогической практике, будущий учитель музыки.

Yu Fei. Methodological Grounds of Prospective Music Teachers' Preparation for Teaching Practice in Higher Educational institutions of China and Ukraine. - Manuscript.

Dissertation for a scientific degree of candidate of pedagogical sciences in speciality 13.00.02 – Theory and methods of musical education. – National Pedagogical University named after M.P.Dragomanov, Kyiv, 2014.

The thesis is devoted to the problem of prospective teachers' training for teaching practice. Historical and theoretical analysis of the scientific literature on the problem investigated is completed, the content and structure of the prospective music teacher's readiness for teaching practice is revealed; methodological principles of readiness formation which concern specifying pedagogical conditions, methods and principles of work are singled out.

Criteria are scientifically grounded and levels of readiness formation for teaching practice in the process of professional training concerning structural components of the phenomenon are analysed. A methodological model of a prospective music teacher's preparation for teaching practice was introduced in the educational process of higher educational institutions in Ukraine and China.

Key words: music-pedagogical education in China, teaching practice, professional training, readiness for teaching practice, prospective music teacher.

НБ НПУ

100190736

Підписано до друку 05.03.14. Формат 60х90/16. Папір офсетний.

Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.

Ум. друк. арк. 0.9. Обл. вид. арк. 0.9. Наклад 100. Зам. 58.

Видавець і виготовлювач

Видавництво Житомирського державного університету імені Івана Франка

м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40

Свідчення суб'єкта видавничої справи:

серія ЖТ №10 від 07.12.04 р.

електронна пошта (E-mail): zu@zu.edu.ua